

22 år sammen: Vidar er gift med Elin, som er bioingeniør. De ble kjærester i 1995, giftet seg i 1999, og har vært bestevenner siden den dagen de møttes.

Fakta:

De forskjellige transdiagnosene (transseksualisme, kjønnsidentitetsforstyrrelse) erstattes med et nytt begrep: **Gender incongruence**, som på norsk vil være **kjønnsinkongruens** eller mangel på samsvar mellom det kjønn kjønnsorganene tilsier og ens egen oppfatning om hvilket kjønn man har. Om man for eksempel har penis, men føler seg som kvinne, er det et eksempel på kjønnsinkongruens.

Kilde: Store medisinske leksikon

Da Vidar kom ut som Cassandra

Transseksuelle Vidar holdt legningen sin hemmelig i 40 år. En ting var om bygda i tjukkeste bibelbeltet kunne akseptere ham. Hva med kona, barna, og barnas venner?

TEKST: Maria Aarli-Grøndalen Foto: Jacob Johannes Buchard og privat

Samarbeid: Elin gir sminketips til mannen sin. – Men det er jo litt irriterende at han allerede er blitt flinkere til å påføre sminke enn meg, smiler hun.

Han var inne og kikket i en filial av undertøybutikken Change i Oslo da det skjedde, det som fikk begeret til å renne over for Vidar Christensen (41).

– Kan jeg hjelpe deg, spurte hun som jobbet bak disken.

– Ja, jeg vet ikke hvilken størrelse jeg skal ha, svarte Vidar, og fingret med en blonde-bh.

– Har du ikke kikket i undertøyskuffen til fruene, spurte ekspeditrisen spøkefullt og beveget seg mot ham.

– Jo. Men jeg handler ikke til fruene i dag, jeg handler til meg selv, sa Vidar.

Et langt og beklemt øyeblikks stillhet fulgte. Så forsvant hjelpen tilbake bak disken. Der ble hun travelt opptatt med å sjekke mobilen, og å unngå øyekontakt med Vidar.

– Det kan jo godt være at hun hadde hjulpet meg hvis jeg hadde konfronteret henne der og da. Men luften gikk ut av meg. Situasjonen føltes bare klein, sier Vidar.

Det er første gangen Vidar prater med en journalist om historien sin. For det som slo ham da han dukknaket vandret ut fra undertøybutikken med halen mellom beina, var: Dette er ikke greit!

– Det smalt i meg. Jeg hadde jo ikke gjort noe galt, jeg

ville bare kjøpe noe undertøy, også ble det til noe skamfullt. Det er ikke riktig, sier han.

Tankene fortsatte å kverne i Vidars hode, og han klarte ikke å la saken ligge. Han henvendte seg til butikkjeden via en melding på Facebook, hvor han fortalte om opplevelsen sin.

– Jeg vet egentlig ikke om jeg håpet på, eller engang forventet et svar, men det føltes godt å få det ut av systemet. Kun Elin visste om min andre side på den tiden, tanken på å stå fram i all offentlighet hadde ikke modnet, forteller Vidar.

Men undertøykjeden svarte, og den svarte godt. Vidar ble invitert til å holde foredrag for dem som jobber der. De ønsket mer informasjon om hva det vil si å være transperson, og hvordan han skulle ønske at han hadde blitt tatt imot i butikken.

– Jeg berømmer Change for å ta situasjonen på alvor, og for å vise vilje til å imøtekomme- og tilrettelegge for transpersoner, sier Vidar, som for første gang turte vise seg som kvinne offentlig.

– Tittelen på foredraget var *Let's make a change*. Lite visste jeg da hvor bokstavelig det skulle vise seg å bli, sier han.

Etter foredraget kjørte han hjem som Cassandra, som

JEG VILLE BARE KJØPE NOE UNDERTØY,
HVORFOR SKAL DET VÆRE SKAMFULLT?

Det koster å stå fram

Norges mest kjente åpne transperson, Esben Esther Pirelli Benestad (68), er lege, spesialist i klinisk sexologi og professor i sexologi ved Universitetet i Agder.

– Det er ikke uvanlig at frykten for å stå fram er størst i eget hode. Mitt inntrykk er at det å være transperson er på vei ut som tabu i det offentlige rom. Men det er klart at det er belastende å stå fram for egen familie med en tilsynelatende ny identitet likevel, sier Esben Esther.

Fra mai 2018 heter det ikke lenger «transseksuell», men kjønnsinkongruens. Samtidig blir det slutt på at diagnoselistene kategoriserer kjønnsinkongruens som en psykiatrisk lidelse.

– Psykiatrien har vært verst, men politikken har også bidratt til å gjøre det vanskelig for oss, fordi kjønnsinkongruente ikke er blitt tatt på alvor. Det verste du kan si til en kjønnsinkongruent er, «oppfør deg som det du ble født som». For det er jo akkurat det vi gjør!

Undersøkelser fra England, Nederland og New Zealand anslår at mellom 0,8 og 1,2 % av befolkningen er kjønnsinkongruente.

– Det er ikke lenger noen sjelden tilstand, men det tallet er overraskende høyt. Om én prosent av Norges befolkning er kjønnsinkongruente, så skulle man jo snuble over dem alle steder. Samtidig er det klart at samfunnets tokjønnsmodell er i ferd med å bli en antikvit.

Fort gjort: – Det varierer hvor og hva jeg skal hvor mye tid sminkingen tar. Men alt fra 10 minutter til en halvtime, med barbering først, sier Vidar.

er kvinnenavnet hans, pent sminket og med blond parykk. Og ble stoppet i rutinekontroll av politiet.

– Jeg fant fram sertifikatet og ga det til politimannen. Og han så på meg og så på bildet på sertifikatet, og så på meg igjen.

– Dette kan jo ikke stemme, sa politimannen usikkert.

– Jo, det kan det. Det er meg på bildet, svarte Vidar, med sin mest maskuline stemme.

Politimannen ble sprutrød og pilte av gårde – med sertifikatet til Vidar, som pent ble sittende og vente i bilen. Snart kom en lattermild, kvinnelig politibetjent tilbake med lappen.

Vidar smiler når han forteller historien, det er ikke det at han ikke ser humoren i situasjonen. Samtidig opplever han det sårt at folk skal bli så ille berørt av å treffe på ham kledd som kvinne, at de mister munn, mæle og fatning – og løper sin vei.

Som om Vidar er noe umenneskelig og fælt. Når alt han er, er en stødig og hardtarbeidende familiefar, som opplever at hans opplevde kjønnsidentitet ikke samsvarer med den kroppen han har fått utdelt fra fødselen av.

FORTALTE FØRST KONA

I hjembygda Songdalen i Kristiansand, der kristne verdier står høyt, er det ikke så lett å se helt vanlig ut, men samtidig å føle seg så annerledes. For så annerledes er jo ikke egentlig Vidar.

Han er utdannet møbelsnekker, men etter en skulderskade jobber han nå som produksjef hos Strai Kjøkken. Det er en jobb han både gjør bra og trives godt i.

Han er gift med Elin Skjærvold Christensen (41), som

er bioingeniør. De ble kjærester i 1995, giftet seg i 1999, og har en datter på 14 og en sønn på 10 år sammen.

Familien har stort nettverk og mange venner som de regner som både nære og gode, men først nå er de i ferd med å fortelle dem hemmeligheten som Vidar har båret på siden barnsben.

– Jeg vet jo at det finnes transpersoner også her i bygda, det finnes forum på nettet. Men det finnes ikke noe sted hvor vi kan treffes ansikt til ansikt. Alle vil være anonyme. Og de vil være anonyme fordi det typiske som skjer når man forteller kona si om slikt, er at hun pakker kofferten og drar, sier Vidar.

Det er det de fleste han vet om som er i samme situasjon som ham, har opplevd. Og det er det han frykter mest av alt skal skje med ham.

Likevel velger han å gjøre det, han vil ikke lenger leve et hemmelig dobbeltliv.

– Jeg er lei av å panikkskifte hver gang noen ringer på døren, jeg er lei av å føle som om det jeg gjør er skrekkelig galt. Jeg er den samme personen som jeg alltid har vært, sier han.

Men er Elin enig i det?

DA ELIN FIKK VITE

Det var før jul i 2016 at Vidar fortalte kona si at han var trans.

– Han brukte lang tid på å fortelle det, gikk rundt grøten flere runder før han våget å si det, sier Elin.

Hun hadde merket at et eller annet plaget ham den siste tiden. Men han hadde gått på jobb som vanlig og det hadde hun også, og han var som vanlig overfor barna. ➤

Aldri fordomsfritt

Regissør Even Benestad (43), laget dokumentarfilmen «Alt om min far», om sin far Esben Esther Pirelli Benestad i 2002. Even var 10 år da han fikk vite at hans far var kjønnsinkongruent.

– Min far var flink til å ikke overforklare, men heller la meg spørre om ting når jeg trengte det. Jo enklere man gjør dette, jo lettere er det å akseptere, sier Even.

Det er ikke mange år siden han oppdaget en Facebook-gruppe hvor personer som hatet hans far ble oppfordret til å bli medlem.

– En kvinne hadde kommentert: «Jeg så det ute på byen i dag, så ekkelt!». Det var jo litt utrivelig. Jeg viste det til pappa, og han sendte en hyggelig melding til kvinnen. Også lo vi litt. Gruppen ble nedlagt kort tid etter, men når jeg leser kommentarfelt på Facebook, reflekterer jeg over at vi fortsatt lever i en hemningsløst fordomsfull verden.

Majoriteten opplever kanskje ikke lenger ubehag over kjønnsinkongruente. Men hjemme i sin egen stue, tror Even at folk fortsatt er glade i å mene fordomsfulle ting.

– Jeg har ikke en kvinne inni meg selv, så jeg vil aldri kunne forstå pappa helt på det. Men det er jo ingen grunn for å være mot noe, bare fordi man ikke forstår det. Det er en god ting jeg har fått under huden av å vokse opp med min far.

– Men likevel, jeg hadde aldri gittet at du var transperson før du avslørte det selv, sier Elin.

«FÅTT EN VENNINNE»

Første gang Kamille snakker med Elin, har hun kjent Vidars hemmelighet i omtrent åtte måneder. I løpet av den tiden har hun vennet seg til at han står og sminker seg på badet ved siden av henne om morgenen. Han kan gå med øyesminke hver dag nå, og når neglene på tærne får rosa neglelakk, skjuler han det ikke lenger under sokker.

– Jeg hjalp Vidar å legge sminke i starten, og syntes det var hyggelig. Jeg føler faktisk ikke at jeg har mistet en ektemann, men heller at jeg også har fått en venninne, sier hun.

For Vidar føler seg som kvinne, men ser for det meste av tiden ut som en mann. Enn så lenge.

– Kanskje er jeg i et lesbisk forhold? En kollega spurte meg om Vidar skulle på hormontur eller vurderte kjønnsoperasjon. Da måtte jeg bare si at det vet jeg ikke, jeg vet ikke nok om dette til å svare godt på alle spørsmål, sier hun.

Men selv når Vidar har på seg sminke, parykk og høye hæler, ser Elin fortsatt rett inn i hjertet hans. Der ser hun den samme personen som hun ble så inderlig glad i etter den gangen i studietiden, da de møttes på fest.

– Og jeg tenker sånn, at hvis jeg kan dele postkasse og

Imponert: De hadde vært kjærester i over tjue år, da Vidar fortalte kona om sin kjønnsinkongruens. – Jeg er så stolt av ham for at han turde stå fram, jeg vet hvor mye det kostet ham, sier Elin.

Hun ante likevel at han holdt noe tilbake for henne, han, som hun ser på som sin aller beste venn i verden. Det gjorde henne trist og engstelig.

De var begge litt slitne og litt lei seg, da de til slutt satte seg ned sammen for å prate om situasjonen.

– Da Vidar sa at han var trans, ble jeg jo litt overrasket. Jeg hadde ikke akkurat gittet at det var det han skulle si. Men samtidig ble jeg også lettet.

– Jeg hadde fryktet at han skulle si at det var over mellom oss, at kofferten min nærmest skulle stå ferdig pakket på trappa, sier hun.

Hun hadde aldri sett Vidar som kvinne da, på tross av at de hadde vært kjærester i over 20 år. Kan, når hun tenker godt etter, huske at han en sommer ba om å få prøve et av hennes skjørt, og at han kommenterte hvor godt det var å ha på skjørt i sommervarmen.

Det var hun jo enig i, så å konkludere med at mannen hennes slet med kjønnsidentiteten sin basert på at han likte å ha på seg skjørt den gangen, det falt henne ikke inn.

– Jeg hadde også et par høyhælte sko helt tilbake fra før giftermålet, kjøpt under et beleilig påskudd om at det ga en vinkel på korsryggen som lettet på ryggsmerten. Noe som for så vidt var sant, men det kom i andre rekke i forhold til å tillate seg å leve ut en ørliten del av min indre personlighet, sier Vidar.

Ikke tapt, men vunnet: – Jeg føler ikke at jeg har mistet en ektemann, men heller at jeg også har fått en ny venninne, sier Elin.

FOLK TENKER AT VI ER FREAKS, ELLER DRAG QUEENS. MEN VI ER EAGENTLIG HVEM SOM HELST.

hjem med Vidar, og vi har det fint sammen, så spiller det ingen rolle hva andre mener, sier hun.

– At hun fortsatt elsker Vidar, er hun ikke i tvil om.

– Uansett hva han har på seg, så er han jo den samme personen. Og jeg har lyst til å fortelle hele verden hvor stolt jeg er av mannen min, sier hun.

Hva er hun mest stolt av?

– Jeg er stolt av at han er så tøff at han våger å stå fram med dette her, for det var ingen lett avgjørelse for ham. Og jeg ser at han har det bedre nå som han ikke må gjemme bort hvem han er, og kan gå mer i kvinneklær, sier Elin.

LATTER OG TÅRER

Hun og ektemannen forteller med god flyt og lun klokskap om situasjonen sin.

– Jeg hadde ikke kjent Vidar igjen på gaten om jeg hadde gått forbi ham som kvinne, uten å ha sett ham slik hjemme først. Han ser helt wow ut, og jeg synes det er irriterende at han er flinkere enn meg til å sminke seg, sier Elin, og ler litt.

Vidar på sin side kan ikke få rost kona nok for hvordan hun takler situasjonen.

– Hun er den mest fantastiske personen jeg vet om, sier han.

Hånd i hånd har de informert familie, venner,

kollegaer, barnas skoler, barnas venners foreldre, gud og hvermann, føles det som.

– Det er så langt jeg som har hatt de største fordommene, for jeg har fryktet reaksjonene fra dem som står meg nærmest. Men de vi omgir oss med har reagert med omsorg og varme, og det gjør meg tusen prosent lettet, sier Vidar.

De vil ikke ha presse inn i huset.

– Hjemmet vårt er privat. Men vi håper på ved å stå fram på denne måten kan det bli lettere både for oss og for andre i samme situasjon å leve et vanlig liv. Det vi frykter mest, er at folk skal hetse barna våre på gata, sier Vidar.

– Elin er enig. Selv om barna foreløpig virker å takle situasjonen bra, frykter hun at de skal oppleve noe ubehagelig. Men at Vidar skulle fortsette å skamme seg over legningen sin, var uaktuelt for henne.

– Vidar må stadig forklare hvem han er på nytt. Skulle bare ønske det ikke virket så skummelt å være transperson, når det eneste skumle for oss, er frykten for folks reaksjoner, sukker hun.

«DET GÅR OVER»

– Den verste reaksjonen jeg får, er de som sier at «dette er bare en fase, det går snart over,» sier Vidar.

For å være transperson er en legning på lik linje med ➔

Hva vil folk si?: Kamille fikk være med på første offentlige tur ut som Cassandra og Elin. Turen gikk til Bølgen & Moi. – Klart vi var redde for å få reaksjoner, men det gikk fint.

TROND MOI KOM UT AV KJØKKENET OG HIGH-FIVET MEG.

for eksempel å være homofil eller bifil, men det er foreløpig mindre aksept og kunnskap om begrepet trans, både i vårt lille land og i resten av verden.

– Folk tenker jo gjerne at vi er freaks, eller drag queens. Men vi er egentlig hvem som helst, sier Vidar.

Etter at han holdt foredrag for undertøyskjeden, han har fått forespørsel om å holde flere.

– Men nå må jeg informere ferdig kretsen rundt meg og støtte opp rundt barna, før jeg eventuelt holder flere foredrag, sier han.

Han har visst hele livet at han liker å kle seg i kvinneklær, og noen ganger har han forsøkt å fortelle om det til familien.

Sprekt: Hvert år sykler Elin og Vidar Color Line Tour sammen, 210 kilometer fra Kristiansand til Hovden.

– Jeg er klar over at jeg rent genetisk ble plassert i en mannskropp ved fødselen. Men jeg er som jeg er, sier Vidar.

– Men det var jo ikke sånt man snakket om, så jeg slo det fra meg. Frykten for eventuelle konsekvenser vokste år for år. Den veide tyngre enn belastningen ved å undertrykke den personen i meg, som så inderlig ønsker å bli løftet fram i lyset, sier han.

For å hedre dette ønsket, bruker han av og til navnet Cassandra.

– Cassandra betyr «som skinner blant menn». Endelig føler jeg at jeg kan tillate meg å skinne. Jeg er klar over at jeg rent genetisk ble plassert i en mannskropp ved fødselen. Jeg synes derfor at navnet passer og har følt litt på dette fram til nå, uten at det er sikkert at det er det jeg lander på til slutt, forteller Vidar.

Han deler historien sin med Kamilles lesere av en eneste grunn:

– Vi, Elin og jeg, ønsker å kunne vise at en slik situasjon ikke er ensbetydende med samlivsbrudd eller sosial fordømmelse, og vi håper å bidra til å fjerne skamfølelsen ved det å være transperson.

Forhold mellom Vidar og Elin er blitt bare sterkere og dypere etter at han innlemmet henne i denne delen av ham. Nå krysser de fingrene for at også samfunnet skal våge å slå ring rundt dem – og andre i samme situasjon.

– Hva de langsiktige konsekvensene av å dele dette blir, vet vi ikke. Det blir spennende å se hvilken innvirkning dette vil ha på vår omgangskrets, sier Vidar. ✱